

Notat til Vildtforvaltningsrådet om rødlist

Problemstilling

På møde i Vildtforvaltningsrådet den 21. marts 2018 opstod der i forbindelse med punktet om evaluering af jagttidsforhandlingerne diskussion om status for den nationale og internationale rødlist og relationen herimellem. Miljøstyrelsen lovede på den baggrund rådet en oversigt over rødlist.

Baggrund

Rødlistekonceptet er oprindeligt etableret i IUCN (The International Union of Conservation of Nature) i 1964 for at vurdere arters risiko for at uddø. Systemet er baseret på et klart sæt af kriterier, der baserer sig på en vurdering af data for bestandsstatus og udvikling i relation til udbredelse og bestandstørrelse. Kriterierne kan anvendes på alle artsgrupper fra planter og insekter til fugle og pattedyr, forudsat at der er tilstrækkelige data til rådighed om de enkelte arters udbredelse og bestandsstatus.

Arterne inddeles i rødlisten i kategorierne

- 1) Forsvundet/uddød (RE)¹
- 2) kritisk truet (CR)
- 3) truet (EN)
- 4) sårbar (VU)
- 5) næsten truet (NT), som omfatter de arter, der vurderes at være i nærheden af truet, men endnu ikke kvalificerer sig til en af kategorierne i punkt 2-4,
- 6) ikke truet (LC)
- 7) arter hvor der ikke eksisterer data til en evaluering (DD) og
- 8) arter der ikke er evalueret (NA² og NE).

Arter i kategorierne 2-4 omfatter de arter, der samlet betegnes som truede arter.

¹ Regional kategori som ikke anvendes på den internationale rødliste.

² Regional kategori som ikke anvendes på den internationale rødliste.

IUCN's rødliste (den globale rødliste) opdateres løbende. Det er IUCN's mål, at hver artsgruppe opdateres hvert femte år. Den rødliste som IUCN offentliggjorde i 2012 i forbindelse med Rio+20 konferencen omfattede 63.837 arter. Heraf var 19.817 arter karakteriserede som truede, dvs. omfattet af kategori 2 -4, som beskrevet i ovenstående.

Den danske rødliste

Der har i Danmark været arbejdet med forskellige kriterier i rødlistevurderingsprocessen siden slutningen af 70-erne. I 1998 udgav det daværende Miljø- og Energiministeriet "Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark", der behandlede 19 grupper af planter og dyr i alt ca. 10.600 (inklusive NE og NA kategorierne) arter eller lidt færre end en tredjedel af de kendte arter i Danmark.

Ud fra 1997-rødlistevurderingerne blev ca. 3000 arter kategoriseret som sårbare eller truede. Vurderingerne i 1997 rødlisten blev foretaget på grundlag af nationale kriterier, og man kan derfor ikke sammenligne denne rødliste med efterfølgende rødlistes, hvor anvendelsen af IUCN's kriterier er lagt til grund.

I Danmark er det DCE ved Aarhus Universitet, der koordinerer arbejdet med for rødlisten for Miljøstyrelsen.

Den nationale rødliste er under opdatering, og arbejdet forventes afsluttet i 2019, hvorefter en ny opdatering forventes igangsat.

I 2014 var mere end 8.000 ud af de ca. 35.000 arter i Danmark vurderet ift. Rødkriterierne. Heraf var 2.262 rødlistet. Det svarer til 28 % af de vurderede arter.

- 303 arter er forsvundet, hvilket svarer til 4 % af de rødlistevurderede arter.
- 369 arter er vurderet kritisk truet, hvilket svarer til 5 % af de rødlistevurderede arter.
- 496 arter er vurderet moderat truet, hvilket svarer til 6 % af de rødlistevurderede arter.
- 661 arter er sårbare, hvilket svarer til 8 % af de rødlistevurderede arter,
- 433 arter er næsten truet, hvilket svarer 5 % af de rødlistevurderede arter.

Rødlisten er baseret på ekspertvurderinger, som underbygges af tilgængelig felldata og vurderingerne kvalitetssikres inden de gøres offentligt tilgængelige.

Andre rødlistes

Der er også i forskellige internationale sammenhænge udarbejdet rødlistes. EU-Kommissionen lancerede i 2011 en EU rødliste baseret på IUCN-kriterierne. I denne liste er der foretaget vurdering af ca. 9000 europæiske arters bevaringsstatus. EU-rødlisten er udarbejdet af forskellige organisationer bl.a. har Birdlife International udarbejdet en rødliste over fuglearter i Europa, som blev offentliggjort i 2015.

Også i andre internationale fora, f.eks. HELCOM og OSPAR, udarbejdes rødlistes som bidrag til grundlag for prioritering af beskyttelsesindsatser.

Anvendelse af rødlistes

Hverken den globale rødliste, EU's rødliste eller den danske rødliste har juridisk status i Danmark, og der er således i lovgivningen ingen specifik beskyttelse rettet mod rødlistede arter. Der er dog et vist sammenfald med arter som er beskyttet direkte eller indirekte i lovgivningen.

Fordelingen af et udvalg af rødlistede arter ligger i stor udstrækning til grund for det såkaldte biodiversitetskort, som angiver de biodiversitetsmæssige mest værdifulde geografiske områder i Danmark ved hjælp af en bioscore, der bl.a. er baseret på viden om udbredelsen af levesteder for rødlistede arter. Kortet er et planlægningsredskab, der bl.a. er udviklet til brug for kommunerne og deres udpeging af naturområder til "grønt danmarkskort".

Rødlistede arter er tilsvarende en parameter for udarbejdelse af de såkaldte HNV-kort (high nature value), som indikerer, hvor værdifuld naturen er på et givet areal. Kortet findes online og anvendes bl.a. som grundlag for tildeling af landbrugsstøtte til fremme af værdifuld natur under landdistriktsprogrammet og som værktøj for kommunernes rumlige naturplanlægning. Til forskel fra biodiversitetskortet dækker HNV-kortet kun lysåben og terrestrisk natur og landbrugsareal.

Kommentar indsat den 17-07-2018 af Søren Wium-Andersen

Ovenstående notat, der er rekvireret i Miljøministeriets Departement, er ikke tilrådighed på Miljø- og fødevareministeriets hjemmeside, hvilket er i klar konflikt med Offentlighedslovens § 17. Her kan man læse:

En forvaltningsmyndighed skal på myndighedens hjemmeside give borgerne information om sin virksomhed.

Stk. 2. En forvaltningsmyndighed skal fastsætte retningslinjer vedrørende den informationspligt, der følger af stk. 1.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 gælder for ministerielle departementer og underliggende styrelser og direktorater og uafhængige nævn og råd samt den centrale forvaltning i kommunerne og regionerne.